

СТАНОВИЩЕ

НА

МАКЕДОНСКИЯ НАУЧЕН ИНСТИТУТ - СОФИЯ

**ВЪРХУ ДОКЛАД № 122 НА “МЕЖДУНАРОДНАТА ГРУПА
ЗА РИСКОВИ СИТУАЦИИ” ОТ 10 ДЕКЕМВРИ 2001 Г.
ВЪВ ВРЪЗКА С КРИЗАТА В РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЯ**

Македонският научен институт (МНИ)* научи с изненада за доклада, изготвен от Международната група за рискови ситуации, публикуван през декември 2001 г. Фактът, че в тази частна организация членуват и някои бивши видни съвременни политици, предполага да се очаква появата на един максимално компетентен документ, който да предложи нови идеи на международната общност за бъдещото решение на македонския въпрос. Внимателното запознаване със съдържанието на документа обаче породило у нас – академиците и професорите, членуващи в МНИ, открито разочарование. Защото в случая искрено недоумение буди както общата схема, по която се обяснява кризата в Р Македония, така също и мерките, предложени от комисията за нейното разрешаване.

“Логиката” на обяснителната схема в доклада е следната: След появата на Р Македония три от нейните съседки – Гърция, Сърбия и България – били изявили претенции към новата държава. Гърция не признала името ѝ. Сърбия отказала “автономия на Македонската църква”, а България отричала “съществуването на македонски език и македонска нация”. Това “провокативно” поведение на християнските съседи дестабилизирало държавата и в последна сметка позволило на албанското малцинство в нея също да постави своите политически искания през 2001 г. Охридското споразумение от 13 август 2001 г. е оценено от Международната комисия като изключително справедлива формула за решаването на конфликта. Главните препятствия за превръщането на този документ в реалност обаче била позицията на “ястребите”, възглавявани от министър–председателя Любчо Георгиевски, председателя на Парламента в Скопие Стоян Андов и вътрешния министър Л. Божковски, както и дестабилизиращите “провокации” на споменатите три християнски съседки. Затова докладът предлага на международната общност да предприеме конкретни стъпки спрямо поведението, следвано от законната власт в Скопие и съседките Гърция,

Сърбия и България, с цел Охридското споразумение да проработи окончателно.

В случая ние няма да се спираме на явно неуважителните антимакедонски претенции, предявени от комисията към законната власт в Скопие, само защото тя се опитва да защитава своята държава. Това е нещо, което засяга само македонското правителство и парламент. Няма да дебатирате също така и върху подхода на комисията – да възлага на някакви анонимни “експерти” от Скопие да ѝ предлагат наготово възгледите си, без да се знае: Кой са тези експерти? Какво е тяхното ниво на компетентност и партийна принадлежност? Чии интереси на Балканите защитават те и пр.? Дали именно те са в състояние изобщо да подготвят един отговарящ на истината документ, така че да не злепоставят комисията и да я поставят в неудобното положение да защитава тенденциозните или явно неверните предизборни политически идеи на определена партия – СДСМ. Това са въпроси, които засягат самите членове на частната международна комисия. Тук ние ще изкажем единствено своето мнение, преди всичко върху “предложенията”, които се правят към съседите. И най-вече по онези, които засягат България.

Първо, никой компетентен специалист не може да се съгласи, че албанците в Р Македония са поставили своите искания за повече права през 2001 г., поощрени от позициите, заети от страна на съседите. В доклада изобщо не са проучени прастарите обективни вътрешни причини и конкретните поводи за новото албанско кризисно поведение. За политиката на Албания и Косово към Р Македония изобщо не става и дума в доклада! Поради това у всеки непредубеден читател остава впечатлението, че докладът на комисията реално постига една основна цел: прикрива се истинският виновник за кризата в Р Македония. Той се търси тенденциозно навън във второстепенни и неверни външни посоки.

Второ, въпреки че и политиката на Сърбия се сочи в началото като важен индикатор на напрежение, реално в доклада спрямо Сърбия не се отправят почти никакви съществени искания за отстъпки или промени в позициите с цел да се стабилизира Р Македония. Политическата преднамереност и външнополитическата ориентация на скопските “експетри” и тук е налице.

Трето, вярно е, че в доклада най-много се пише за неоправданите гръцки претенции спрямо Р Македония, прикрити зад спорове по името на новата държава. Реално обаче, когато се предлагат мерките единствено спрямо Гърция се иска Р Македония да направи такива невероятни отстъпки, които да гарантират, че ще “се потвърди македонската идентичност, без да се

отрича гръцката идентичност, като в същото време бъде намерен отговор и на основните гръцки тежнения”. Тук всеки непредубеден читател ще се запита: Защо уж безпристрастната международна комисия заема подобна позиция? И дали само Гърция има важни национални интереси на Балканите, при това завоалирани единствено с терминологични недоразумения.

Четвърто, България практически се споменава в доклада на няколко места. Ако обаче се анализира внимателно написаното за нея – и особено парадоксалните препоръки към нашата държава, какво трябва да се изисква от политиката на София в бъдеще по отношение на Р Македония, то без никакво усилие ще се види, че най-голямата “вина” за кризата в Македония комисията едва ли не вижда в България!? Затова и от нея се изисква тя да повтори поредните многобройни и най-тежки, вече направени отстъпки.

Ето фактите: в доклада на комисията се твърди, че България “отрича съществуването на македонския език и македонската нация”; че с това тя запазва “отдавнашните си претенции към македонската идентичност”; Като не признавала, “че те, македонците, са различна и уникална нация”, тя доказвала, че “вековните претенции към македонската територия не са останали в миналото”; международната общност дори е критикувана, че е подценила “проявата на законно недоволство” от страна на “македонските малцинства в България”! В доклада са направени умишлени опити за невярно интерпретиране на историята на македонския въпрос след 1878 г., в това число се откриват постановки, които доказват абсурдната неосведоменост и грубото фалшифициране на темата от набедените “експерти” от Скопие. Явно е, че те по непозволен начин са заблудили и Международната частна комисия. Учудващо е, че постановките от хилядите статии, публикувани в антибългарския скопски печат в последните десет години, създадени от посттоталитарните бивши управляващи, са намерили изцяло място в доклада на кризисната комисия. Това проличава и от цитираните източници, които също доказват, че докладът е изцяло съчинен от просръбските комунистически среди в Скопие. Ясно е така също, че тези, които са го приподписали абсолютно не са били наясно с неговия изцяло провокативен характер. Ето защо в препоръките, отправени към България, се искат неща, които вече или са извършени, или пък противоречат на здравия разум. Ще цитираме най-важния пасаж от документа на стр. 27: Комисията “препоръчва освен това България... да предприеме стъпки към потвърждаване на признаването... на македонските символи. Като условие за разглеждане на членството в НАТО, ЕС или други международни организации, България по-специално, трябва да демонстрира пълния си отказ от всякакви претенции – конкретни или

подразбиращи се (!?) спрямо македонския език, народност или държава... България... да се консултира с върховния комисар на ОССЕ по проблемите на националните малцинства, за да се гарантира, че положението на македонските малцинства... отговаря на всички европейски стандарти.” Тези искания на просръбските комунистически среди в Скопие вече десетилетия се отправят напълно необосновано към България.

Ако тези несериозни предложения на уж безпристрастната и уж компетентната комисия се приемат сериозно, то докъде може да се достигне?

Тази комисия и нейните скопски “експерти” напълно игнорират всички официални актове на българския държавен глава, на Парламента на Р България и двустранните споразумения, подписани между правителствата на Р България и Р Македония. Във всички тях отдавна са уредени спорните въпроси, свързани с признаването на новата балканска държава и на нейните символи. Добре известно е, че тези официални юридически документи се създаваха в течение на повече от едно десетилетие. Това е извършено при положение, че повечето от великите сили все още и досега не са направили подобни жестове на добра воля към Р Македония.

Алогично е, че България като ученичка трябва още веднъж да “ПОТВЪРДИ” това свое признание втори или за трети път, и то пак най-официално. С други думи, “експертите” от Скопие искат непрекъснато българският президент, българският Парламент да се занимават със Скопие, ежегодно да излизат с декларации или да гласуват безкрайни решения за многократни потвърждения на всичко онова, което вече е направено, отново да се подписват подписани документи и т.н. Това не е ли напълно изкуствено и абсолютно излишно напрежение, което се налага върху сегашните добри отношенията между София и Скопие? България бе насилена да подпише труден документ за езика, въпреки че никъде в света не се прави това, и че от юридическа гледна точка този акт е несериозен, тъй като проблемите на науката и на езикознанието в това число, не се решават от политици с декрети, а чрез научни изследвания. Известно е също така как административната делегация от учени на Скопие позорно бе върната от Руската академия на науките в Москва, при безуспешните ѝ опити да внуши на руските учени, че литературата в Македония през Възраждането не била българска, а македонска.

България, според “експертите” от Скопие, трябвало да се задължи дори да гарантира права на “македонско малцинство”, (съчинено в сръбското посолство в София), в собствените си граници, без да е доказано дали такова малцинство изобщо съществува там, и откъде се е взело то. Документът ни

върща към тъмните 30 години на Коминтерна от XX век, когато Москва взе на въоръжение ултрасръбските съчинения за македонизма на Стоян Новакович, разработил доктрината за откъсване на българското население в Македония от България чрез създаване на някаква “отделна македонска нация” с различна “македонска история”. Тази доктрина на Коминтерна преследваше една единствена цел – да намали разногласията между комунистическите партии на Балканите по македонския въпрос в името на класовата борба, за да се облекчи установяването на комунистическата власт в балканските държави. След Втората световна война ЮКП превърна коминтерновския македонизъм в държавна политика, с цел да откъсне по насилствен начин преобладаващото българско население във Вардарска Македония от българския народ. Цивилизованият свят отдавна знае, че “теории” за създаване на “нови нации” се правеха не само в бившия СССР, но и в РМ след Втората световна война от ЮКП, при това с прилагане на най-брутална силова политика. Достатъчно е да споменем, че от 1944 до 1990 г. бяха избити 23 000 българи, други 150 000 преминаха през концентрационните лагери като “Идризово” и “Голи оток”, а над 200 000 души просто бяха принудени да напуснат родните си места, за да търсят спасение и препитание в различни страни по света. Такава е историческата истина! Нейното непризнаване днес може да означава само научна некомпетентност, стремеж за произволно манипулиране на фактите в името на определени политически цели или, което е най-лошото, – стремеж да се оневини комунистическата теория и практика. А тя, както е известно, отдавна е отречена от свободния демократичен свят. Така с насилие във РМ започнаха да се правят опити за създаване на македонска нация от българското население. Въпреки че българският народ, научната и културната общественост в света познават добре историческата истина след Втората световна война. След 1990 г., когато комунистическа Югославия се саморазпадна, българските държавници и подкрепящите ги български учени, приехме една реалистична и напълно съвременна демократична политическа позиция:

- България преди всички европейски държави и първа в света със своята сериозна външна политика призна независимостта на Р Македония чрез основни юридически актове на държавния си глава, правителството и Парламента;

- когато Гърция наложи икономическата блокада от 1993 до 1995 г., именно благодарение на икономическата помощ, получавана от България, младата република успя да оцелее;

- при избухването на косовската криза тъкмо България беше онази

балканска държава, която оказва най-значителна помощ на Р Македония;

– българските правителства с междудържавни документи намериха и формулата за изчистването на изкуствено създаваните проблеми между двете държави. В доклада обаче се прави сугестия, че ако България повторно не изпълни предложенията, направени от Международната частна комисия, то тя не бивало да бъде приемана в НАТО, ЕС и даже в други международни организации. Тъкмо тази постановка, просмукана от завист, бе лансирана в Скопие още през 2000 г. от бившите просръбски комунистически среди. И като връх на всичко, на българските учени се отказва правото да се опират на азбучно установените истини, че нови нации и особено нови езици, никога и никъде в света не са създавани по заповед на дадено правителство в строго определена година, месец и даже ден, какъвто е уникалният случай с политиката на ЮКП при създаването с декрет на “нова нация” и “нов език” в манастира “Прохор Пчински” близо до Скопие на 2 август 1944 г.

Предвид на всичко казано дотук, академичният състав на МНИ категорично не приема нито тоталитарната “логика”, нито измислената “аргументация”, с които “експертите” от Скопие предлагат “трайно” разрешаване на вътрешната криза в Р Македония. Те не са съобразени както с историческата истина, така и с европейските реалности на днешния ден, те са насочени преди всичко към сегашните реалности вътре в Р Македония, където, независимо от преследванията и уволненията от страна на СДСМ, населението (и главно интелигенцията) открито се самоизявява като българско. Докладът прикрива истинските причини, довели до албанското политическо настъпление в Р Македония през 2001 г. – Милошевичево-Бранкоцървенковско съдружие и провежданата политика на антагонизъм, предизвикала днешния агресивен албански екстремизъм.

Авторите на разглеждания доклад са положили много усилия, за да гарантират избирателно и националните терминологични аспирации само на Р Гърция. Затова се препоръчва Скопие да направи отстъпки, граничещи със себеотричане. В доклада съвсем очевидно е прокаран стремежът на “експетрите” да бъде подкопан престижът на законно избраното македонско правителство на Любчо Георгиевски и да се засилят позициите на СДСМ начело с Бранко Цървенковски с оглед на предсрочни избори. Личи също така неприкритият стремеж за пълното изолиране на България от благородните дипломатически усилия за разрешаване на политическата криза в Р Македония.

Предвид на всичко това МНИ смята, че разглежданият скопски документ не създава трайна, балансирана и справедлива основа за преодоляването на

кризата, провокирана от албанския и от партийния екстремизъм в Р Македония. Това е така, защото нито една от тезите на доклада не е съобразена с най-елементарните истини, съдържащи се както в историята, така също и в съвременната разумна политика на Р България по македонския въпрос. От първия ден на създаването на Р Македония като независима държава досега основната цел на българската политика е била максимално да съдейства за стабилизирането на новата балканска държава като суверенен и уважаван фактор сред европейската демократична общност.

Ето защо Македонският научен институт смята, че докладът на Международната кризисна група съзнателно изкривява представата за обстановката на Балканите. Той отразява остарелите музейни постановки по отношение на Македония за изкуствения, административен начин на създаване на “македонска нация”. Идеите от миналото са отречени от живота. Измислените коминтерновски постановки не отговарят на съвременните европейски стандарти за самоопределение на народите. В доклада няма нито една дума в защита на онези, които, макар и преследвани, се определят като българи в Р Македония. А те са немалка част от македонците. България не може да носи отговорност за това, че някой в Р Македония не бил наясно със своя национален идентитет. Днес проблемите на Р Македония идват от домашните и привнесени от Косово албански екстремисти и сепаратисти, подстрекавани от югоносталгиците. По този въпрос кризисната комисия трябваше да се произнесе съвсем определено. Тъкмо затова МНИ смята, че застъпените в доклада идеи не могат да бъдат база за разрешаване на спорните въпроси на Балканите, и специално в Македония. Междудържавните отношения между Р България и сегашното правителство на Р Македония се развиват в правилна посока. Както днес, така и занапред те ще се решават в добронамерен диалог между политици и учени от двете страни в духа на съвременните демократични ценности на Европа, към която, както България, така и Р Македония, необратимо се стремят.

В заключение трябва да обобщим следното:

1. Доклад № 122 на “Международната група за рискови ситуации” от 10.XII.2001 г. във връзка с кризата в Р Македония е написан от скопски експерти, провеждащи политиката на СДСМ с предизборни цели и приподписан от няколко бивши европейски политици. Той е насочен както срещу законно избраното правителство, което се опитва да овладее кризисната ситуация, така и срещу България. Бягството на СДСМ от македонското коалиционно правителство в това трудно време не може да

бъде интерпретирано по друг начин, освен като антимакедонски акт.

2. България от първия ден на създаването на Р Македония води последователна активна и добронамерена политика към новата си съседка, изразяваща се в:

а) признаване на държавата. Първа в света Р България призна конституционното име на новата държава – нещо, което и досега не са направили повечето от Великите сили в Европа, Азия и Америка;

б) България спомогна за спасяване на икономиката на Р Македония от икономическата разруха по време на ембаргото, наложено ѝ от Гърция, а също така и на двойното ембарго по време на разпадането на Югославската федерация;

в) България не се съгласи на дележ на територията на Р Македония, предложен ѝ от съседите;

г) България ходатайства пред Русия и другите европейски държави в това число и балканските, за признаване на Р Македония с конституционното ѝ име;

д) въпреки че научните въпроси за езика не са предмет на обсъждане от политиките, България подписа политическо споразумение с Р Македония и по езиковите въпроси. Многократното, повторното или потретно обсъждане на тези проблеми е нечувано и невиджано в световната юридическа практика.

Повтаряме: едва ли има друга страна в света, която толкова много, искрено и безкористно да е съдействала за междудържавното укрепване на Р Македония като държава от България.

3. Като “благодарност” за всички многобройни и добронамерени жестове от страна на България, непримиримите югоносталгици от Скопие, в качеството си на “експерти” с нескрита завист препоръчват на европейските институции да бъдат приложени санкции срещу България дори и за “подразбиращи се” и още несторени, несъществуващи нейни действия.

Десетгодишната държава Македония проявява претенции за малцинства в България, която има тринайсетвековна история.

Английските, немските, френските, американските, руските и другите западноевропейски и източноевропейски политици, общественици и учени са изписали десетки томове, отдавна издадени в съответните страни и у нас, че населението на Македония е българско (за пример ще посочим само събраните съчинения в шест тома на големия английски политик У. Чърчил).

И въпреки това България в името на мира и разбирателството на Балканите пренебрегна за кой ли път своите интереси и първа призна младата република, за да я запази от посегателствата на съседите, които не са имали никога исторически права над нея.

Затова с недоумение приемаме аспирациите за македонско малцинство в България.

Ако кризисната комисия беше върна на честта и морала, щеше да отбележи, че не може да става и дума за някакво несъществуващо малцинство в България, а за реално наличие на българско мнозинство в Р Македония. Именно то е преследвано в продължение на десетилетия от сърбокомунистическите среди в Р Македония и пр.

Врѳх на античовешката държавна практика е спирането по скопската телевизия и радио изпълнението дори и на световноизвестните оперни певци от български произход, като Николай Гяуров и Райна Кабаиванска, които ратуват за мир и разбирателство между народите.

Накратко в Р Македония няма свобода единствено за онези, които се чувстват българи. С тези именно проблеми трябва да се занимае в най-близко бъдеще Кризисната комисия, ако действително иска да прояви обективност.

Сътрудничеството между двете братски страни не може да бъде помрачено от тенденциозните теснопартийни бележки на “експертите” от Скопие към комисията.

Това сътрудничество е факт, който гарантира мира на Балканите и в света и в тоя смисъл, трябва да бъде поощрявано и развивано в бъдеще.

Литература:

1. Documents and materials on the history of the Bulgarian people. Sofia, 1969.
2. The English press of the Ilinden–Preobrazhenie Uprising, Sofia, 1999.
3. British documents on the Bulgarian national question, vol. I, Sofia, 1993.
4. Mazedonien in der Wahrnehmung osterreichischer Konsuln 1851–1877/78 – Band I /1851–1865/, Sofia, 1994.
5. Mazedonien in der Wahrnehmung osterreichischer Konsuln 1851–1877 – Band

II /1866–1871/, Sofia, 1998.

6. Gotsev. D. New national–liberation struggle in Vardar Macedonia 1944–1991, Sofia, 1999.

7. Carnegie Endowment for International Peace. Report of the International commission. To Inquire into Causes and Conduct of the Balkan wars. Printed in Great Britain by Hazell Watson & Viney Ltd, 1914.

8. Brailstford, H. Macedonia. Its rases and their Future. London, 1908.

9. Villary, L. The Balkan question. London, 1905.

10. Wyon, K. The Balkan from Within, London, 1904.

11. Soniksen, A. The confession of a macedonian tchetnik. Sofia, 1968.

12. Fried, A. Few lessons taught by the Balkan war, New York, 1913.

13. Sloane, W., The Balkans, a laboratory of history, New York, 1914.

14. Boue, Ami. La Turque d`Europe, Paris, 1840.

15. Lejean, G. Ethnographie de la Turquie. Gotha, 1861.

16. Berard, V. La Turquie et l`Hellenisme contemporain. Paris, 1897.

17. Lamouche, L. Quinre ans d`istoire Balcanique (1903–1918), Paris, 1928.

18. Rapoport, A. Au pays des martyrs. Paris, 1927.

19. Geschke, A. Die deutscher Politik in der Mazedonischen Frage bis zur turkischen Revolution von 1908, Danzig, 1932

20. Weigand, G. Etnographie von Mazedonien. Leipzig, 1924

21. Кондаков, Н.П. Македония. Археологическое путешествие. Санкт Петербург, 1909.

22. Милюков, П.Н. Пят этнографических карт. СПб, 1900.

Научен съвет на Македонски научен институт:

акад. Иван Дуриданов

акад. Веселин Хаджиниколов

чл.кор. проф. Дора Мирчева

проф. д-р Иван Кочев

проф. д.и.н. Веселин Трайков
проф. д.и.н. Петър Петров
проф. д.и.н. Дойно Дойнов
проф. д.и.н. Георги Марков
проф. д.ф.н. Веса Михайлова
проф. д.ф.н. Симеон Янев
доц. д.и.н. Трендафил Митев
доц. д-р Стоян Германов
доц. д-р Маргарита Василева
доц. д-р Тинка Костова
доц. д-р Лъчезар Стоянов
д-р Александър Гребенаров
д-р Димитър Тюлеков
д-р Елисавета Миладинова

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МНИ:

(проф. д.и.н. Димитър Гоцев)

* Македонският научен институт (МНИ) е създаден в София през 1923 г. Негови основатели са професори, публицисти и общественици, прогонени от Вардарския и Егейския дял на Македония след 1913 и 1919 г., когато в областта е наложена сръбска и гръцка власт. Според доклада, публикуван от Международната анкетна комисия, финансиран от американската фондация “Карнеги” през 1914 г., завладяването на Вардарска и Егейска Македония от Сърбия и Гърция е станало с въоръжена сила и след избиване или прогонване на голяма част от преобладаващото българско население по това време там.

Обективно МНИ е най-старият, авторитетен и световно признат академичен научен център, който се занимава специално с проучването на македонския въпрос. Въз основа на неопровержими исторически документи неговите членове са написали и публикували стотици монографии и документи, сборници и пр. В тях със средствата на науката, се доказва, че до 1878 г., когато Берлинският конгрес създава по изкуствен начин македонския въпрос, славянското население в Македония говори български език, пише на български, изповядва една и съща вяра с българите в Мизия и Тракия, има обща църковна организация с тях – Българската Екзархия, създадена и с усилията на българите от Македония. Следователно това

население е част от българската нация. Затова неслучайно от Берлинския конгрес, та до 1945 г., в Македония е създадена и действа и националноосвободителната организация ВМРО – основана и ръководена от Дамян Груев и Гоце Делчев, от Тодор Александров и Иван Михайлов, а в посоченото време стотици хиляди българи идват в свободните предели на България, прогонени от турските, сръбските и гръцките власти.

http://www.macedoniainfo.com/Crisis_in_Macedonia_in_Bulgarian_language.htm